

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

NN:o 1.

N. J. ANDERSSON.

Jan. 1849.

INNEHÅLL: Anmälan. ORIG.: FRIES' Symbolæ ad historiam *Hieraciorum*. E. FRIES: Adm. öfver *Sparganium natans* L. — LITT.: *De Candolle*: Prodrromus. Voll. X, XI; HARTMAN d. y.: Flora Gevalensis; FRIES': Herbarium Normale, fasc. XI. — PHYT. *Carex tumidicarpa*. — STRÖDDA UND.: Skand. Naturforskarnes möte i Köpenhamn 1846. Bot. Arbeten under tryckning. — ANNONSER: *Herb. Norm.* V önskas köpa.

ANMÄLAN.

IIdå Akad. Adj. A. E. Lindblom 1839 fattade det beslutet, att genom en botanisk tidskrifts utgifvande göra Skandinavien's botanister delaktiga af samma fördelar, som de öfrige Europeiska ländernas vetenskapsidkare redan länge åtnjutit, ytttrade han i den anmälan, hvilken innefattade motiveringen ooch planen till det nya företaget, att Linnés fädernesland vobäll ännu ej glömt bort Linnés vetenskap, men att det blott vooore vid Universiteterna och i hufvudstaden, som den ooddlades, under det att de kring orterna spridde, för dddemsamma intresserade småningom nödgades se sin i yngre ånären lifliga håg för naturens studium slockna ut af brist pood beröring med vetenskapens idkare på andra ställen, af saaknad uppmuntran, af sparsamt erbjudna hjälpmedel, med ett onnd, af brist på allt, som utgör villkoret för studium: tillfällle att meddela hvad man sett och erfarit, vinna kännddom af hvad andra arbetat samt att då och då få se spårrecem af den bana, i hvilken vetenskapen går sin utveckling tütüll mötes.

Under loppet af 8 år använde utgifvaren flersaldiga omkostnader och mycken möda på att förverkliga sin önskan, den att undanröjda de nyssnämnda olägenheterna. *Botaniska Notiser* spreda bland oss yngre mycket lif, varmt intresse och mången god kunskap; de utgjorde, hvad de skulle blifva, ett föreningsband mellan oss; och jag vågar tro, att ingen skall neka att de i betydlig mån verkat välgörande på det botaniska studiet i Skandinavien.

En allt mer och mer tilltagande sjuklighet gjorde det omsider omöjligt för adj. Lindblom att fortsärande ombesörja tidskriftens reguliera utgifvande. Med år 1846 nedlades densamma.

De 2:ne år, som sedan dess förflutit, hafva verkligen varit såsom en lucka i den fortgående utvecklingen af de inhemska forskningarne. Man har blifvit isolerad från hvarandra, och de gamla, förutnämnda olägenheterna af ett sådant förhållande, hafva nu låtit känna sig så mycket starkare. Klarare än förut hafva många erfarit behovet af det förra föreningsbandet, lifligare än kanske förut har man önskat återknyta detsamma.

Då undertecknad ej tvekat att gå flere vänners önskan till mötes, genom återupptagandet af den nedlagda tidskriften, och ej dragit i betänkande, att för det gagneliga i företaget villigt möta de dermed förenade uppoffringarne och besvären, anser jag all utveckling af skälen för detta fortsatta utgifvande temligen öfverflödig. Meningen är, kort taladt, att fortgå i samma riktning, som förut, att till gemensam egendom söka samla de spridda rönen, fynden eller åsigterna, att för dem, hvilkas vistelseort eller andra omständigheter ej lemna tillfälle till kännedom af den nyare litteraturen, meddela refereringar af det hufvudsakligaste nya, att vara det språkrör, hvarigenom alla, som älska sitt fäderneslands växtverld, meddela sig till hvarandra, lära sig känna och värdera hvarandra.

Det sätt, hvarpå man tror sig kunna efter bästa förmåga förverkliga dessa uppgifter, är följande. Hvarje månad utkommer ett nummer af minst ett ark och innehållande: 1) *Original-afhandlingar*; *Monographier* af större eller mindre omfattning, växt-physiologiska eller anatomiska uppsatser, växt-geographiska framställningar, samt i allmänhet afhandlingar, hufvudsakligen upplysande den in-

hemska Floran, men stundom eignade, att mera än hittills varit fallet rikta uppmärksamheten på den, som lefver utom våra landamären; 2) *Phytographiska* notiser, upptagande smärre anteckningar eller antydningar öfver gjorda iakttagelser, så inom som utom fäderneslandet. Så vidt möjligt blir, ernar man meddela afbildningar af de föremål, som sådant erfordra; 3) *Litteratur-öfversigt*, innefattande en i möjligaste måtto fullständig förteckning på utkommande arbeten samt referering af de viktigaste, till hvilken afdelnings noggrannare behandling åtskilliga vänner godhetsfullt lofvat biträda med sina speciellare insigter; 4) *Strödda underrättelser* om vetenskapen och dess idkare från in- och utlandet, samt slutligen 5) *Annonser* om böcker, herbarier o. s. v.

Väl äger utgifvaren, för möjligheten att förverkliga ofvanstående plan, någon garanti i sitt fortsarande vistande i hufvudstaden, der rikhaltiga och med liberalitet tillgängliga biblioteker, utmärkta samlingar samt en väl sournerad och expedit bokhandel finnes att tillgå.

Men »conjuncti valemus». Till fäderneslandets botanister, så yngre som äldre, vänder jag mig därför förtroendefullt med den anhållan, att de ville med råd och dåd befordra det goda företaget. Mätte de icke tveka att välvilligt lemna sina bidrag, bestodo dessa ock endast i enstaka observationer, förfrågningar eller antydningar; de gagna alltid, fylla kanske mången lucka — och skola alltid med erkänsla emottagas. Hvad som på detta sätt eignas åt det gemensamma torde insändas till undertecknad. (Adress: *Nya Elementar-Skolan i Stockholm.*)

Förhoppningarne på den nytta, denna tidskrift skall medföra, äro hvarken dristiga eller ringa; de innefattas i den önskan, att den ej, under sin nya period, mätte verka mindre nyttigt och lifvande, än under sin första.

Stockholm i Januari 1849.

N. J. Andersson,

Botanices Docens vid Upsala Akademi.

I. Original-Afhandlingar.

1. Prof. E. Fries' *Symbolæ ad Historiam Hieraciorum* *).

Detta slägte, churu ett af de mest egendomliga för den europeiska floran, hörer dock till dem, hvars kändedom är mest osäker, hvars arter äro minst utredda; ett förhållande, som dock mera faller de botaniska författarne än naturen sjelf till last. Ty ville man lemna åsido alla förutfattade meningar, mera rikta sina iakttagelser på de morphologiska och biologiska företeelserna och främ det hållet uppsöka de kännetecken, hvilka bestämma hvarje arts verkliga beskaffenhet och begränsning, så skulle en nöjaktig lösning af de till utseendet stora svårigheterna blifva, om ej helt och hållet vunnit, dock åtminstone mindre aflägsen. Men så länge man äflas, att endast anse det för art, hvarför man tyckt sig utfinna karakterer i yttre utseende och skjuter i bakgrunden detta ofta mödosamma, många och långa års trägna observationer fordrande stu-

*) Ut i de nu utkomna XIII:e och XIV:e volumerna af Upsaliensiska Vetenskaps-Societetens handlingar innefattas detta nyligen afslutade arbete. Då dessa handlingar inom fäderneslandet icke äro allmänt tillgängliga, har man ansett det vara gagneligt att här i kortbet lemna ett utdrag af *Inledningen*, hvilken innehåller icke allenast grunderna till den helt och hållet nya utredningen af detta invecklade slägte, utan ock, i samma vidd som de föregående alstren af samma hand, tydliggöra vigten af andra iakttagelsesätt, andra metoder än de, hvilka hittills varit gällande i den descriptiva botaniken. Då vi snart hafva att förvänta andra delen af *Summa Vegetab. Scand.* och vi deruti få emottaga af Prof. Fries sjelf en komplett Synopsis af de skandinaviska Hieracia, har utgifvaren velat inskränka sig till att, med författarens begifvande, lemna efterföljande exposé af monographiens första och generella del, öfvertygad att hvar och en, som vill genom studier af detta i slerfaldiga hänseenden viktiga och intressanta slägte gå framåt i naturens kändedom, skall dervid finna en ledning i de åsigter, till hvilka den rikaste erfarenhet och lefvande uppfattning af naturen kommit.

dium af den inre naturen, så länge skall alltid artbegreppet blifva sväfvande och vår villrådighet om tingens verkliga beskaffenhet oförminskad. Karaktererne äro på intet sätt kriterier på arterne, endast och allenast hjälpmedel för deras igenkännande. Det är genom fördomen att concreta föremål skulle kunna absolut definieras, det är genom förbiseende deraf, att ingen historisk disciplin kan bestå utan tro på tradition, som dessa mångfaldiga varieteter och hybriditeter etc. etc. uppstått och, långt ifrån att bringa reda i framställningen, orsakat förvirring och antagande af artificiella indelningsgrunder. Mesta vigten i speciella botaniken ligger deruppå, att arterne, släktena o. s. v. sammanfattas och ordnas i naturliga grupper. Dessa må icke bestämmas efter karakterer, hvilka först sedermera måste uppsökas såsom medel för deras igenkännande af nybegynnaren. Natur och system förhålla sig till hvarandra som natur och konst. Ju mer systemerna bildas genom analys, efter abstracta karakterer, desto mera afvika de från naturen. Endast på syntetisk väg uppstår ett naturligt system och i hvarje sådant måste man öfverse karakterernes tillfälliga afvikelser. — Efter 40-åriga studier i den lefvande naturen, med bidrag från alla världens länder, har författaren tillämpat dessa åsigter på närvarande slägte.

I. Liksom stjernorna i vintergatan synas så hopgyttrade, att hvar och en af dem med svårighet urskiljes, så tyckas *Synanthereæ*, växtverldens centrum, genom former och bildningar gränslöst sammanflyta. (Ty i olika släkten är förhållandet mellan arterna olika; i de större beröra dessa hvarandra på flera håll, till följe af mångfalden i former; i de på arter fattigare släktena, stå dessa arter mera aflägsna från hvarandra.) Och detta arternas sammanflytande äger företrädesvis rum bland *Cichoriaceæ*. De tvenne största underafdelningarne af dessa, *Lactucaceæ* och *Hieraciceæ*, skiljas af Lessing och De Candolle efter fröfjunets färg och styfhet; men dessa karakterer icke blott skilja de mest förvandta från hvarandra, utan äro tillika högst osäkra i sin tillämpning. Säkrare och naturenligare skiljas *Lactucaceæ acheniis compressis* och *Hieraciceæ acheniis teretibus, striatis*. Bland sednare flocken utgör sl. *Hieracium* centern, utstrålande till de kringstående släg-

tena så, att någon skarp gräns icke finnes. Så är öfverallt förhållandet i naturen med dess stora continenter, endast vissa ögrupper äro skarpt afsöndrade. I fornda tider innefattade *Hieracium* nära nog alla Cichoriaceæ; först *Vaillant* begränsade det 1721 såsom nu för tiden, sedan *Tausch* och *Frölich*.

II. *Roten* är hos alla *Hieracia* afstympad, snedt nedgående, hos *Pilosellæ* öfvergående till rotstock. De tågor, som från densamma utgå, äro i allmänhet hos alla species lika beskaffade. Synnerligen afvikande karakterer kunna således icke här sökas, hos en del slutar likväl roten med en hårtofs.

Någon skarp skillnad mellan *stängel* och *stjolk* synes helt och hållet försvinna hos detta slägtes arter. Benämningen *stjolk* användes när der dock synes en olikhet mellan rot och stam; endast de krypande *Pilosellæ*, hvars stam och rot synas sammanflyta till en tydlig rotstock, äga *stängel*. Hos *Aurellæ*, *Pulmonareæ* och *Stenothecæ* varierar stammen enkel och grenig, bladlös eller bladbärande, så att sällan kännetecken, ens för species, deraf kunna tagas. Det gifves dock en skillnad mellan *bladig stjolk* och *stängellik stam*; hos den förra äro alla bladen fästade på stammen äfven om i form af rosett kring dess bas, hos den sednare utgå rotbladen från rothalsen och bladskäften omfatta slidlikt den ur dessa rotblads midt framskjutande stängeln, som dock längre uppåt vanligen bär ett eller annat blad. Med *caulis aphyllipodus* förstås en sådan, der alla bladen äro aflägsnade från stammens bas och de nedre i allmänhet bortvissnande. — Goda skiljemärken kunna dessutom knappast hemtas från stammens sammansättning, beskaffenhet (med undantag af om den är solid, slutligen nästan trädartad, eller fylld af en lösare märe), storlek, bladighet, beklädnad, blomsterrikhet eller riktning. *Hierac. umbellatum* lemna talrika exempel på alla dessa förändringar.

Hieraciernas blad äro alla oledade, fästade vid stammen eller rotstocken, skiftevisa, odelade, aldrig lyrformiga (sås. hos *Crepis*). Läget kan förändras, ty hos *Accipitrinæ* äro de stundom så närmade intill hvarandra, att de synas motsatta. I afseende på vidfästningen anmärkas 3:ne typiska olikheter: *stjolkomfattande*, *oskaftade* och *skaftade* blad, hvilka olikheter lemna ganska goda karakterer, om

de typiskt bestämmas; ty genom afvikelser kunna f. ex. på magra former stjelkomfattande, äfvensom skaftade blad blifva oskaftade o. s. v. De stjelkomfattande visa sig åter vara 1) vid basen utvidgade, 2) stjelken omfattande eller vid densamma helt och hållet fastväxte (subperfoliata former), eller ock 3) omfattande stjelken med friaflikar. Hvarje art har sin bladtyp, men denna kan variera till bredd, längd och kantens beskaffenhet. Så anträffar man *H. umbellatum* än med nästan trådlika hela blad, än med bredt ovala kamlikt delade. Sågtändernas närvaro är icke alltid constant; men det är af vigt, antingen de äro utvecklade företrädesvis vid bladets midt (sås. hos gruppen kring *H. umbellatum* och *tridentatum*), eller vid dess bas (sås. hos gruppen kring *H. Sabaudum* och hos *Pulmonareæ*). Större vigt ligger ock derpå, huruvida bladen äro till- eller aftagande i storlek uppåt, samt huruvida den nedre bladsidans nervor äro trefaldiga, obestämdt förnåde genom sidonerver, eller tätt sammanflytande till nätådrighet.

Bladskäften äro än vingade, än smalt rännformiga, sällan deremot tandade, men alltid mera håriga än bladskifvan.

Beklädnaden visar sig vara af tveggehanda art, hårig eller stjernludet flockig. Hårigheten utgöres af antingen enkla, glandelbärande eller, i varmare trakter, tydligen fjäderlika hår, hvilken sistnämnda form är så beständig, att den är egendomlig för en hel grupp. Glandelhårigheten kan stundom förändras, såsom hos de typiskt glandelhåriga *Pilosellæ*, der man ofta finner arter med ett mycket tätt ludd, bildadt af alldeles enkla hår. Likaså med glandulöst klibbiga blad, hvilken beklädnad dock för vissa arter är mera egendomlig än någon annan. Närvaron af någon slags beklädnad är af mindre vigt än beskaffenheten af den, som finnes; mest constant af alla är stjernludenheten, hvilken vanlingen tilldelar växtdelen ett grått utseende.

Den blågröna (*glauca*) och den rent gröna färgen är väl äfvenledes underkastad förändring, men ett öfvadt öga finner dock lätt, äfven der en förändrig från det normala äger rum, att bestämningar med afseende härpå kunna erhållas. Hos de arter, som äro typiskt *glaucescenta*, såsom

Aurellæ, äga alltid bladdelarne en ljusare, mera gräsligt grön färg, hos de öfrige deremot finner man dem mera mörka, stundom gråaktigt gröna. Hos *Pulmonareæ*, der daggbåaktiga former bilda öfvergångarne, finner man alltid att de glauca arterna hafva gult och glatt stift, men hos de öfrige är det mörkt sträfludet och efter torkningen sotsvart.

Blomställningen (*Anthela*), den allmänna nemligen, ej hvarje särskildt blomster, varierar ofta hos en och samma art än högst sammansatt, än nära enblomstrig, och ehuru man hos detta slägte vanligen har urskiljt och stundom kan urskilja en blomflock, knippe, blomqvast, vippa, samt hos de amerikanska arterna blomspira och klase, så äro dock dessa bestämningar, såsom hvarje erfaren botanist tillräckligen känner, i allmänhet af öföga gagn vid artdiagnostiken. Men skillnaden mellan en *grenig stjelk* och en *sammansatt anthela* måste noga iakttagas; de verkliga grenarne uppbära nemligen jemte blomstren äfven blad, i anthelan finner man på sin höjd blomskärmar.

Blomstrens storlek är likaledes föränderlig; de flesta arter äro än storblommiga, än småblommiga; vi finna dock aldrig *Aurellæ* äga så små blomster som *Stenothecæ*. Det är en hos flera släkten gjord iakttagelse, att ju mera stjelken är utdragen och mångblommig desto mindre blifva blomstren, och tvärtom; i fjälltrakter äro de alltid större och färre än annars; och af samma orssak, nemligen sjelfva blommornas ökade eller minskade antal, förändras äfven blomholkens form från cylindrisk till vid basen vidgad. Blomfästet är hos somliga arter beklädt med små franslika bildningar, hvilka stundom äro utvecklade nära nog till hår, och af detta förhållande kan man utfinna temligen säkra artskillnader.

Den viktigaste, ehuru hittills nästan alldeles obegagnade karakter, så för seriers och afdelningars begränsande, som för arternas bestämning, är *blomholkens* bildning. Här äro alla de särskildta fjällen ställda i spiral och tegelagda, men i afseende på denna fjällens ställning urskiljas 2:ne hufvudformer: 1) *der fjällen bilda en sammanhängande, mångradig spiral*, antingen så, att a) *de yttre äro mindre eller kortare*, såsom hos *H. glaucum*, *umbella-*

tum m. fl., eller b) *alla af lika längd*, såsom hos *Aurellæ*, der holken således synes enradig, ehuru blomskärmen utgöra liksom ett ytterhulle; 2) *der fjällen bilda en på ett eller annat sätt afbruten spiral*, hvarigenom det, såsom hos *Stenothecæ*, synes som vore der en dubbel holk. *H. pialudosum* (bildande öfvergången från *Crepis*) *H. intybacea* och *Pulmonarea*, *H. prænanthoides*. — Men af ännu större vikt är antingen holksfjällens inre rad a) *äfven är ställd i spiral och således öppen*, eller b) *i sig sjelf återgående, samt derigenom bildande en slutet krans*. I förra fallet blifva de inre fjällen småningom smalare, mindre och mera spetsade; i det sednare bredare, större och mera trubbiga. Holksfjällens form och färg kan väl också erbjuda karakterer, men dessa undergå som oftast förändringar, synnerligen genom odling och på skuggrika lokaler.

Likasom hos stam och blad är äfven holkens beklädnad flockig eller hårig. Det förra slaget är, såsom förut blifvitt antydt, constantare; men håren saknas stundom, då holken blir svartbrun eller svartnande; vanligen äro de glandelbärande, men håren blifva, rätt ofta hos samma art, genom glandlernas försvinnande, ej sällan längre och tätare, ja ull-likä.

Blommorna (ligulæ), i allmänhet likformiga, äro än *nästam strållika*, d. ä. de ytterst sittande större (f. ex. *H. oreacles*, *H. pilosella* m. fl.) än *nästän likstora*. *H. alpinum*, *parnasi* hafva öfverallt håriga ligulæ; hos andra lemnar härigheten de yppersta karakterer vid artskillnaden, men icke alltid för bestämmande af tribus, emedan öfvergångar från helt och hållet till blott i spetsen håriga ej äro sällsynta, ja! hos *H. cydonæfolium* äro endast de inre ligulæ hårbräddade. Färgen deremot är alldeles icke constant, näppeligen hos *H. aurantiacum* eller *H. pilosella* etc., der de skottbärande formerna som oftast förekomma med å ömse sidor likfärgade ligulæ.

Af vida beständigare beskaffenhet är stiftets färg. Så skiljas f. x. *Pulmonaræ glaucæ* genom sitt gula stift med lätthet från *Pulm. coesiæ*, der det har en sotbrun färg. Hos *Aurellæ* är det grönaktigt, och märkvärdigt är, att arter, hvars stift äro gula, alltid hafva nästan glatt stift, då

deremot hos dem, der stiftet får en annan färg, detsamma är mörkt stråfhårigt.

Achenierna lemna endast i form eller färg karakterer. Hos *H. pilosellæ* äro de alltid mycket små, hos *Aurellæ* särdeles stora med plana fördjupningar mellan ryggåsarne, då de deremot hos *Pulmonareæ* äro färade. Att fröfjunet hos *Pilosellæ* är enradigt, utgör en föga märkbar skillnad från de öfriga, icke heller grunda sig några synnerliga olikheter på fröfjunets färg.

III. Då man således ser huru vanskeligt det är, att finna framstående karakterer, eller fasthålla vid yttre utseendet, följer klart nödvändigheten af ett noggrannt aktgifvande på dessa arters biologiska förhållanden.

Alla *Hieracia* äro perenna; deras förökning försiggår på 3:ne sätt: genom *bladrefvor*, genom *bladrosetter* eller genom *slutna knoppar*, och dessa olikheter äro af den högsta vikt vid afdelningarnes urskiljande.

1) *Förökningen genom skott* (stolones) äger uteslutande rum hos *Pilosellæ*. Ehuru detta således tillkommer alla arter af denna grupp, är det dock icke alldeles ovanligt, att de arter, som främst af alla utmärkas af stoloner, sakna dem då de växa på torra, sterila ställen eller bland högt gräs; likasom arter, hvilka vanligen förekomma utan stoloner, erhålla dem på bar, lös jord. Skiljemärken för arterna kunna således näppeligen här af hemtas, ännu mindre för tribus. När hos de upprättade arterna sidostjelkar uppstiga, utan att äga någon tydlig rotstock, så äro dessa sidostjelkar former af stoloner. Somliga stoloner äga utseende af en utester jordytan krypande, stängelbärande rotstock, hos andra, der skillnad emellan stam och rot är tydligare, uppstiga från en sned rot nya individer. Detta förökningssätt tillhör vården och sommaren, och de individer, som härigenom uppkomma, avvika mer eller mindre från den ursprungliga växten; de äro i allmänhet mera uppstigande, bära ofta blad på stängeln, samt äga en gaffelikt delad inflorescens och ligulæ oftast å ömse sidor af samma färg. En *inflorescentia furcata* är således ej alster af någon hybridisation (såsom Nägeli will).

2) *Det genom bladrosetter* deremot är mera höstligt samt gemensamt för *Aurellæ*, *Pulmonareæ* och de flesta *Stenothecæ*. Ehuru de under jordytan krypande stolo-

nerna öfvergå till bladrossetter, är det dock en tydlig skillnad mellan dessa båda bildningar; rosetterna kunna till och med stundom, då de förekomma bland hög mossor eller på lös sandjord, förlängas nedanför bladen till en slags *caudiculus*. De först uppkommande bladen äro mindre, mera helbräddade och afvisnande, och ifrån deras midt utveckla sig sedermera de egentliga rotbladen samt kvarblifva och bilda nya bladrossetter. Rätt ofta bildas rosetter i bladvinklarna, men hos andra nedom eller från sjelfva roten.

3) *Förökning genom slutna knoppar* försiggår från stjelkens bas först sedan örten är afblommad. Detta sätt är egendomligt för de arter, som äga en förlängd och bladig stjelk, synnerligast *Accipitrinae*. Hos dessa förvandlas de första bladen, för den instundande vinterns skull, till fjäll, de nedre vissna förr än de öfre och alla de öfriga stiga normalt upp på stjelken.

Liksom i rotbladens vinklar, eller nedanför dem, nya individer uppkomma, så kan sjelfva plantan ur bladvecken förökas till nya stånd eller blomgrenar. Stjelken är hos *Pilosellæ* enkel; greniga former äro, såsom nyss visades, stolonbildningar; men alla öfriga *Hieracia* äga en grenig stam, ofta blott i anlag, ty till och med hos de enklaste individer finner man alltid i hvarje bladvinkel ett grenämne, och det beror af yttre momenter, huruvida detsamma utvecklas eller ej. *Pilosellernas* förmåga att bilda sidostjelkar eller stoloner motsvarar fullkomligt de öfrigas anlag till förgrening.

Bland dessa växters biologiska förhållanden kunde äfven upptagas deras mjölksaftighet, hvilken hos åtskilliga arter är särdeles olika, samt hårens egenskap att på gamla exemplar hvitna och på sådane, som länge förvarats i herbarier, blifva roströda, en egenskap, som dock för vissa är mera utmärkande än för andra. Fläckiga blad constituera icke ens varieteter.

Bland artkännemärken intager tvifvelsutan öfvergången till blomställning ett utmärkt rum. *Anthelan* är af 2:ne slag: 1) *afskäljd (discreta)*, då de verkliga bladen uppträda nedanför anthelan och tvärt visa sig såsom bracteer; 2) *summanhängande (contigua)*, då bladen småningom och omärkligt öfvergå till blomskärm, eller alla blomskäft un-

derstödjas af utvecklade blad. Märkligt är, att hos den sammanhängande anthelan bilda holkfjällen en oafbruten series, hos den afskiljda en afbruten.

Äfven hos sjelfva blomstren kunna åtskilliga biologiska karakterer återfinnas. De unga blomstren äro oftast upprätta, stundom också lutande; hos olika arter öppnas och slutas blomstren vid olika dagens stunder; f. ex. *Pilosellernas* blommor slutas vanligen till middagen, men *Accipitrinæ* hafva dem öppna till aftonen. Tidigare och sednare blomningstid sammanhänges med stjelkens större eller mindre bladriksom. Redan i Maj blomma *Pilosellæ scapigeræ*, i Juni och Juli *caulescentes*, i Juni det nästan bladbärande *H. murorum*, i Juli *H. vulgatum* och *Pseudo-accipitrinæ*, i Augusti *H. umbellatum* och de närbeslägtade, samt slutligen i September *H. sabaudum*, *boreale*, *virosum* etc. Detta dock i största allmänhet.

(Forts.)

2. Anmärkningar öfver *Sparganium natans* Län.

Af Elias Fries.

Uti de flesta af våra bergs- och skogssjöar finnes en gräslig växt, af allmogen känd under namn af *Flotagräs*. Denna är onekligen en af våra märkvärdigaste inhemska växter, dels såsom växande i djupare vatten, utanföre Säfgården och Neckrosornas lugna gördel, än någon annan svensk växt och ändock blommande på dess spegel; dels såsom nästan uteslutande tillhörande den högre Norden; ty hvad man benämner *Sparganium natans* söder om Östersjön, är en vida skiljd art, nemligen *Sparganium minimum* *C. Bauhini*, som från äldsta tider intill Linné förekommer under detta namn i hvarje Botanisk skrift. *Sparganii natantis* historia erbjuder en frappant analogi med den likaledes högnordiska *Callitriche autumnalis*. Båda hafva samma geographiska utbredning; båda stå i analogt förhållande till sina samsläktningar; båda, ehuru utgörande just *den utmärktaste arten* i hvartera släktet, blefvo först urskiljde af Linné, men snart förvexlade af utländska botanister och genom de beskedliga svenska botanisternas benägenhet att öfvergifva inhemska auctoritet (i rak

motsats mot alla andra folks, som till öfverdrift bibehålla sina inhemska åsigter), för att hylla en främmande, har man alltför länge efterföljt dessa bland oss, f. ex. öfver *Carex cæspitosa*, *Potamogetonerne*, ehuru de skäl, hvaruppå de stödjå sin namnförvexling, uppenbart äro falska och diktade.

Hvad åter *Sparganium natans* beträffar, är Linné utan skuld. I sin *Flora Lapponica* *) (p. 271), der den första gången beskrefs, anmärker han uttryckligen, att den både var *en ny art*, för de utländske botanisterne okänd, och för nordnen egendomlig. Vi anse oss här böra införa Linnés egna ord.

»*Sparganium natans*. *Flotagräs* Smolandis, quasi gramen natans. Planta, quam intellectam volo, dubia mihi movit multa nec eandem bene examinatam ab ullo novi. Crescit extra reliquas omnes in aquis quietis humanam altitudinem superantibus, nec facile in minus profundis se obtulit, adeo ut pro distincta (et nova) specie eandem exhibere haud dubitem.

Caulis simplex, teres, humanam superans altitudinem, crassitie pennæ minoris. — *Folia* alterna, per spithamam ab invicem remota, caule sesquolongiora, tamquam striæ vel fibræ parallelæ natantia, linearia, fere obtusa, viridia, nitida, superne parum convexa, latitudine duarum linearum. — Caulem terminat *pedunculus* spithamæus (sæpe ramosus) extra aquam prominens, ad apicem gerens florum capitula 10—12 masculinea, inferius 3—4 feminea magis a se invicem remota, quorum infimum petiolo brevi insidet et sæpe ex ala folii emergit.

Antecedentem plantam (*Sp. minimum* C. Bauh. pin. 15) vidi per totam Sueciam, hanc vero in sola Lapponia, Norlandia et Smolandia, adeoque non crederem esse eandem plantas. Piscatoribus placent aquæ tectæ hisce foliis, quippe quæ plures alunt pisces. Folia per æstatem jucundo spectaculo aquas quasi linteo viridi tegunt et difficiliter elevantur fluctus levi vento agitati, ubi hæc aquam tegunt. Boves hujus folia omnibus aliis graminibus præferunt; hinc de homine inter delicias beatam agente vitam proverbium Suecanum: *Han lefver som ko i Flotagräs.*»

*) De barndomsminnen, som Linné sammanbinder med denna växt, instämna på det nogaste med mina egna!

Ehuru jag nogsamt erfarit, huru tacklöst det är att införa sanning i växtsynonymien *) och bestämmande af Linnés arter, emedan de, som en gång antagit falska ässigter, ogerna se sig rubbade i sin villfarelse och auctoritets-tro, så synes dock här ingen misstydning af Linnés ord vara möjlig, ehuru vi icke tveka, att den skall försökas. Dertill kommer att Linné på anförde ställen uttryckligen hänför den före honom allmänt kända *Sp. minimum* (*Sp. natans* Rec.) till *Sp. erectum*, till hvilken den också onekligen står vida närmare, än den verkliga *Sp. natans*. I alla mina skrifter förstår jag under *Sp. natans* Linnés art och upptager *Sp. minimum* som underart * (*fluitans* i Fl. Scan. Hall. etc. **). Den förhåller sig nemligen helt och hållet olika i Smålands o. s. v. skogskärr, der den, växande bland *Calla* och *Bidens cernua*, får upprätt stjerk, breda fastän slaka blad och flera hanax — och på stränder i våra slättlandsprovincer. Den aftager i storlek ju mera vattnet blir dess omgivande medium och på

*) Mycket vore ännu i denna väg att göra; så f. ex. är af Linnés utförliga beskrifning i Fl. Succ. af *Potentilla verna* klart, att han, i likhet med Prof. Wahlenberg, menat *P. alpestris*, och alldeles icke n. v. *P. verna*, hvilken borde benämnas *P. cianpestris*. Men det lönar verkligen icke mödan för närvarande, att upplysa om uppenbara misstag; sed *nulli celari possunt errores*, och att detsamma en dag skall göra sig gällande, är min fasta tro.

**) Att den likväl efter min öfvertygelse utgjorde en egen art har flerstädes blifvit framställt, såsom i Recens. af Kochs Synops. Fl. Germ. i Litt.-Fören. Tidning 1838, och i Herbar. Norm. XIII och XIII äro *Sparg. minimum* och *natans* lemnade som skiljda arter. — I samband härmed torde tillåtas mig fästa uppmärksamheten deruppå, att först jag i Nov. Mant. I urskiljde *Statice Limonium* och *Bahusiensis*; att jag, blott af villrådighet om hvilkendera borde anses för Linnés art, ej särskildt upptog, men att jag redan då ansåg dem som egna arter och såsom sådana meddelade både inhemska och utländske botanister — samt att jag i Fl. Sican. sedan jag blifvit förvissad att den skånska var *St. Limonium* Herbar. Linn. et omn. Exter., uttryckeligen angifver *St. Bahusiensis* som egen och ny art, innan någon annan erkänt den. Det lär svårligen kunna bestridas, att jag både först urskiljt och benämnt dessa växter — och att man här blott tillämpar en vanlig undantagslag, då det gäller mina bestämningar. Medl De Candolle och de fleste botanister anser jag benämning efter växtorten just för den lämpligaste.

större djup förekommer den icke, så att alltid ett bredt bält, der ingendera förekommer, åtskiljer *Sp. natans* från *Sp. minimum*, och den förra utbildar sig fullkomligen på större djup, men aftynar på grundare, då den sednare bäst utbildar sig utom vattnet i f. ex. Smäländske skogs-kärren.

Denna de båda arternas egendomliga historia bestyrker aldra bäst deras artskillnad; men då man vanligen, fast efter min öfvertygelse i bakvänd ordning*), lägger messta vigten på micrologiska karakterer, bör jag anmärka, att sådana ingalunda saknas uti bladens olika (slidlikt omfattande stjelken) insertion och bildning, axfästets förgrening, hanaxens stora antal, mera tillspetsade frukter och tydliga märke. Dessa karakterer visa tillräckligen, att *Sparg. affine Schnitzl.*, som sednaste åren blifvit upptäckt och beskrifven som en ny art från Vogesernas bergsjöar, endast är en förkrympt form af vår *Sparg. natans*, och att förf., då han urskiljde den, haft *Sp. minimum* under ögonen, i stället för den verkliga *Sp. natans*. Redan på Linnés tid förwexlades dessa af Linnés samtida, hvilket föranledde Linné, tvärtemot sin äldre, riktigare åsigt, att förflytta de äldres *Sparg. minimum* under sin *Sp. natans*.

Utom Skandinavien synes *Sparganium natans* vara spridd öfver hela arktiska zonen och i Siberien; och enligt de Nord-Amerikanska exemplar, jag haft tillfälle se, är

*) Så är nu allmänt bekant, att de för *Calamagrostis*-arterne upptagne karaktererne af aristæ insertion, böjning m. m. visserligen kunna användas såsom hjälpreda vid arternas bestämning, men för öfrigt äro af föga betydelse. Hos flera arter förekommer den både från agnskalens rygg och spets, utan att ens varieteter der-efter kunna bestämmas; ja borsten saknas stundom alldeles. Af *Calamagrostis lapponica* har Dr. Nylander meddelat omissydliga exempl. med krökt borst, lika *C. Hallerianae Suec.* Jemf. Spic. pl. Fenn. Funnos inga bättre biologiske karakterer, skulle vi ej tveka förena större delen af arterna. Derigenom förwexlas ofta analoge former af olika arter. Så är, efter Ruprechts noggranna undersökning, den vanliga (till *C. montana* hörande) *C. acutiflora* falsk, endast den norska äkta, fullkomligen öfverensstämmande med Schraders original-exemplar, äfvensom med *C. subulata Gay!* Ännu märkvärdigare är förhållandet med *C. neglecta* Ehrh., hvilken blifvit förwexlad med Timms *C. stricta*, ehuru Timm sjelf uttryckligen anmärker dess skillnad från *C. neglecta*, hvilket äfven original-exemplar af båda bestyrka.

Sp. angustifolium Michaux samma växt. Diagnosen påaassar på det nogaste på vår svenska mest utbildade form.

II. Phytographiska Afdelningen.

1. *Carex tumidicarpa*. Förledne sommar hade jag tillfälle att i medlersta Roslagen studera flera intressanta grupper af det svåra Starr-släktet. Landskapets skogiga och, genom de ofta vidsträckta och dystra kärren, omm det nedre Lappland påminnande karakter visar sig äfven tydligare i frambringandet af en mängd i den högre nororden mera allmänna växter, såsom *Salix livida*, *Rubus chamaemorus*, *Ledum palustre*, *Juncus stygius*, *Carex Buxbaumii* m. fl., och är isynnerhet gynnsamt för en mängd af *Carrices*, hvilka här uppträda i så stor art- och formrikhet, att jag på få ställen funnit den sådan. — Med förbigående af de talrika och svårutredda *C. distigmaticæ*, vill jag för närvarande endast rikta uppmärksamheten på en växt, hvars upptäckande gjort mig mycket nöje och tvifvelsutan fyllt en lucka i den series, som formerna af *Carex flavas* och *C. Oederi* sinsemellan bilda.

Dessa 2:ne arter hafva, såsom bekant är, varit föremål för många olika meningar, och många försök, att med en noggrann diagnos omfatta och begränsa alla till hvardera arten hörande former, hafva misslyckats och endast föranledt villrådighet, huruvida sjelfva arterna borde sammanslås till en eller kunde åtskiljas i tvenne. Jag bekänner, att likavisst som jag alltid tyckt mig märkka att de voro väsendtligen olika, likavisst hade jag ej mammäktat utfinna några karakterer nog constanta och nog tydliga att vara praktiskt användbara. Men sedan jag genom den mängd af båda arterna jag sednast undersökt och genom de talrika exemplar jag sjelf samlat eller erhållit från andra orter af fäderneslandet, kunnat öfvertyga mig att båda dera bilda alldeles analoga formseries, så att mot hvarje utvecklingsgrad af den ena svarar en likartad af den andra, har jag på dessa växter funnit bekräftad de allt mer och mer erkända sanningen, att icke så kallade framstående karakterer ensamt räcka till att begrunda goda

arter, utan att dertill fordras en märkbar olikhet genom hela utvecklingshistorien.

Hos båda dessa arter finner man nemligen ett gradvis nedstigande från en *forma elatior* till en *forma pusilla*, och här, likasom vid all begränsning i naturen, är det de lägsta graderna (: *formæ* | *pusillæ*), hvilka stå hvarandra närmast, då deremot de högvexta modifikationerna af *C. flava* med sina breda, platta blad, sitt mera skarpkantade strå, sina rundade ax med de stora nedböjda fruktspröten och det gulgröna i hela örtståndet vida skilja sig från *C. Oederi elatior* med de inrullade bladen, det trubbkantade strået, de cylindriskt äggrunda axen med de snärre alldeles raka fruktspröten och det rent gröna i hela örtståndet. — Men utom alla de bildningar, hvilka småningom visa sig vid detta nedstigande till de mindre, framstår under *C. flava* en form, hvilken, skiljande sig från *flava* genom det aflägsna hanaxet och de mera raksprötade frukterna samt en annan färg, af Tausch m. fl. blifvit uppförd såsom egen art (*lepidocarpa*), men af andra föres till *C. flava*. Utan att här våga afgöra, huruvida den är en hybrid af *C. flava* med *C. fulva* (förutsatt nemligen att *C. fulva* sjelf icke, såsom någré vilja påstå, är bastard af *C. flava* och *Hornschuchiana*), eller ett försök hos *flava* att efterbilda och närma sig intill *C. fulva*, eller tvärtom; nog af, denna form har varit fristående i *C. flavæ* formserie. — Men i en hage invid Rånäs bruk, på ett fuktigt ställe, der på spridda fläckar alla de 3 omnämnda arterne ymnigt förekommo, insamlade jag äfveu en 4:de, hvilken så alldeles står lika midt emellan *C. Oederi* och *C. Hornschuchiana*, som *C. lepidocarpa* mellan *C. flava* och *fulva*. Af *C. Oederi* har den det tufvigt utbredda växtsättet, de slutligen inrullade bladen, de mycket långa utböjda skärmen, samt de ärtrunda honaxen; men af *Hornschuchiana* den dunkelgröna färgen, de långt aflägsnade honaxen, de rundade längre sprötspetsade frukterna, samt det betydligt skaf-tade hanaxet. — Då jag icke ännu öfvertygat mig om hybridisationen bland starrarterna (i detta fall lägger åtminstone local intet hinder i vägen), kan jag icke säga, om denna kuriösa form, hvilken jag benämnt *C. tumidicarpa*, uppkommit af *C. Oederi* och *C. Hornschuchiana*; det säkra är emedlertid, att den är alldeles analog med

C. lepidocarpa och äger till *C. Oederi* samma förhållande, som *C. lepidocarpa* till *flava*, samt ådagalägger huru nära förbundne med hvarandra arter och former af hvarje rätt naturlig grupp äro. A—n.

III. Litteratur-öfversigt.

Decandolle, Prodromus Systematis Naturalis Regni Vegetabilis. Pars X. Paris 1846. 679 s. — Pars XI. Paris 1847. 736 s.

Pars X. Detta band innefattar de egentliga Boragineerna och familjerna Hydroleaceæ och Scrophulariaceæ, hvarest (s. 599—679) följer register öfver de familjer, tribus, genera och subgenera, som hittills blifvit afhandlade i Prodromus. Vi referera endast hvad som för den Skandinaviska floran kan vara af intresse. — *Borageæ* äro bearbetade af Alph. De Candolle enligt DC d. äldres manuskript, med egna förändringar och tillägg. *Anchusa arvensis* kvarstår under *Lycopsis*. Släktet *Stenhammaria* uppträder under det äldre (men mera förblandade) namnet *Mertensia* Roth. *Pulmonaria azurea* Bess. upptages som egen art, skiljd från *P. angustifolia* L., hvilken sednare angifves för Europa i allmänhet, men den förre blott för Bäjern, Österrike och Volhynien. *Myosotis arvensis* kallas *M. intermedia* Lk. — *Hydroleaceæ*, författade af Choisy, äro främmande för vår Flora. — *Scrophulariaceæ* äro författade af Bentham. *Verbascum collinum* Schrad. och *V. seminigrum* Fr. äro »hybridæ Verbasci Thapso affines». *Linaria repens* heter *L. striata* DC. *Veronica media* Schrad. upptages under *V. longifolia* och anses för en medelform emellan denna och *V. spicata*. *V. persica* har namnet *V. Buxbaumii* Ten. *V. opaca* och *polita* Fr. föras båda till *V. agrestis* som synonymmer. *Veron. saxatilis* L. fil. upptages såsom synonym under *V. fruticulosa* L. spec. Till *Odontites rubra* Pers. (Euphras. *Odontites* L. *Bartsia* *Odontites* Huds.) föras såsom synonymmer *Euphr. serotina* Lam. och *E. verna* Bell. (*Odontites* Rehb). Bland *Euphrasia* sakna vi *E. gracilis* Fr. *Rhinanthus alpinus* Baumg. är va-

rietet af Rh. major Ehrh. *Pedicularis Oederi* Vahl. bibehåller namnet *P. versicolor* Wahlenb.

2. *Pars XI.* I denna del afhandlas familjerna *Orobanchaceæ* (förf. Reuter), *Acanthaceæ* (förf. C. G. Nees v. Esenbeck), *Phrymaceæ* (förf. Schauer), *Verbenaceæ* (förf. Schauer) och *Myoporaceæ* (förf. Alph. DC). Ibland dessa finna vi blott tvenne Skandinaviska släkten: *Orobanche* och *Verbena*, och anmärka, att *Orobanche curyophyllacea* Sm. kallas *O. Galii* Dub. och att *O. Circii* Fr. ej är upptagen.
N.

2. Flora Gevalensis, seu Enumeratio plantarum circa Gevalium sponte crescentium. Auct. Carol. Martman fil. Gevalie, A. P. Landin 1847. p. 57. 8:o.

Denna afhandling utgafs såsom Gradualdisputation under Prof. Fries' præsidium samt innehåller: 1) Topographia et character vegetationis, 2) Temperies Coeli et terræ, 3) Historia, 4) Uppräkning af de kring Gessle växande phanerogamer och kryptogamer samt plantæ adventitiæ, och slutligen en tabell, upptagande antalet af de till hvarje naturlig familj hörande arter inom denna och hela Skandinavien's flora.

Värdet af en local-flora, sådan som denna, beror naturligtvis på tvenne omständigheter: 1) den vigt, som sjelfva trakten äger i växtgeographiskt hänseende att undersökas, och 2) den noggrannhet, hvarmed denna undersökning blifvit verkställd. Och ehvad man afser det ena eller det andra af dessa momenter, skall man finna skäl att erkänna denna ifrågavarande afhandling vara en af de vigtigaste och förtjenstfullaste vår litteratur i detta hänseende har att uppvisa.

Gessle är, såsom bekant, beläget vid den bugt, som afdelar Bottniska viken från Östersjön, gent emot Finnlands sydvestligaste udde, på gränsen af det egentliga Svearike och Norrland, invid Dalelven och i en nejd, hvars karakter är högst egendomlig. — Gessle-floran har varit ända från 1812 (för att icke tala om de fynd, hvilka redan Linné och Wahlenberg deromkring gjort) genomforskad

af Dr. *Hartman*, *C. O. Ostling*, *Thedenius*, *Sillén*, *J. Emanuelsson* och *E. Bergström* m. fl., och hvad vigtiga resultater dessa forskningar lemnat, hafva vi sett i de 4 upplagorna af Dr. Hartmans utmärkta Flora. Vi äga således fullt skäl till det ofvan afgifna omdömet.

Beträffande beskaffenheten af den trakt för hvars vegetation här så fullständigt redogöres, meddelas i 1:a afdelningen en skildring deraf. Den är ett lågland, beströdt med ej öfver 300 fot höga bergklippor, genomdraget af 2:ne sandåsar, uppfyllt af kärr (*mur* här kallade) samt några sjöar, genom åar och bäckar utgjutande sig i Gellebugten. Vidsträckta skogar lemna sparsamt utrymme åt odlade fält, och jordgrunden består till mesta delen af urformationen, här och der uppblandad med lera, sand, kalk och lerchiffer.

Alla dessa samverkande momenter gifva vegetationen en mera nordisk än sydländsk karakter, närmar den mera till Lapplands än till det släta Uplands skaplyne. Vi se detta af den mängd *Carices* (*foliacea*, *tenella*, *glareosa*, *aquatilis*, *livida*, *globularis*), *Cornus suecica*, *Juncus stygius*, *Scheuchzeria*, *Rubus Chamæmoros* och *arcticus*, *Betula nana*, *Salix Lapponum* och nära alla *Splachna*, som här i stora massor uppträda. Men dessa nordens alster kämpa med *Anchusa*, *Campanula Trachelium*, *Geranium sanguineum*, *Pulsatilla vulgaris*, *Raphanistrum*, *Papaver dubium*, *Daucus*, *Fragaria collina* m. fl. om ett öfvervälde, det de dock på det hela ej erhålla. Lägga vi härtill den maritima vegetation, som uppträder genom *Isatis*, *Aster*, *Lithospermum officinale*, *Erythraea*, *Glaux*, *Ranunc. marinus*, *Halianthus*, *Hippophaë* m. fl., så skola vi lätt finna, af hvilken mångfald, af hvad intresse denna vegetation är.

Vi hafva återopat Dr. Hartmans Flora såsom det ställe, der vi redan förut erhållit kännedom af de märkligaste fynden från denna trakt; och vi kunna sålunda anse det såsom öfverflödigt att nu gifva en detaljerad framställning häraf, likasom af *Prima florescentia plantarum vernal. et æstival.*, hvilken redan förut lemnats i Bot. Not., öfvertygade att hvar och en, som anser det ligga någon makt uppå, att förvärfva sig en noggrann kännedom af vexterna i sitt fäderneslands särskildta trakter, ej skall försumma att förskaffa sig denna localflora, hvars nog-

grannhet borde tagas till mönster för alla likartade arbeten, så att vi derigenom erhålla enhet och fullständighet i bearbetningen af den Skandinaviska Floran. A—n.

3. Herbarium normale plantarum rariorum et criticarum Sueciæ. Curante E. Fries. Fasc. XI. Upsaliæ 1846. Fol.

I likhet med hvad som skett i de föregående årgångarne af denna tidskrift, meddela vi här en förteckning på de växter, hvilka i fullständiga och väl valda exemplar innefattas i den 11:te fascikeln af denna utmärkta och för den Skandinaviska floran viktiga exsiccatsamling. Då prof. Fries såväl i Novitiarum Fl. Su. Mantissa III, som ock i Summa Vegetab. Scand. framställt sina åsigter öfver dessa växtarter och former, hänvisa vi hvar och en, som önskar närmare upplysning häröfver, till dessa arbeten, hvilka tvifvelsutän redan ägas af alla vetenskapens idkare och vänner.

1. *Pyrethrum bipinnatum* W. Kusmin-Nos i ryska Lpmken.
2. *Gnaphalium* (Ant.) *carpathicum* Wbg. fjällen kring Wirihjaur i Lul. Lpmk.
3. *Carduus Acanthoides* L. Wisby.
4. *Carduus crispus* L. var. Upsala.
5. *Hieracium æstivum* Fr. Christiania.
6. *Hierac. latifolium* Spr. odlad af frön, sända af Kock.
7. *Hierac. Lycopifolium* Fröhl. Koch. Sætervolderne vid Hugelien i Torpen, i Norge.
8. *Hierac. crocatum* Fr. (*silvaticum* Wgb. Lapp. p. p. *H. prenanthoides* Fl. D. t. 2425), Quickjock i Luleå Lpmk.
9. *Hierac. corymbosum* Pers. Vogsteen i Norge.
10. *Hierac. boreale* Fr. (Horn! Koch! Wimmer!) Var. *a* Nov. Mant. III, Christiania.
11. *Hierac. cydonæfolium* Vill. Dovre, Norge.
12. *Hieracii ramosi forma simplex subuniflora*, Gottland.
13. *H. ramosum* W. et K., odlad.
14. *H. longifolium* Schleich. Koch. odlad.
15. *H. Auricula v. minus* Fr. Hall. Upsala.
16. *Valeriana officinalis* L. Upsala.
17. *Valeriana sambucifolia* Mik. Fr. Kinnekulle, Westergöthland.
18. *Cuscuta (europæa) nefrens* Fr. B. N. Norra Halland.
19. *Ballota foetida* Lam. Stockholm.
20. *Glechoma hederaceum v. grandiflorum* Fr. N. Lund.
21. *Linaria repens* (L.) Mandal i Norge och Upsala.
22. *Linaria minor* (L.), Upsala.
23. *Odontites rubra* Pers. Upsala.
24. *Pedicularis flammaea* L. fjällen kring Wirihjaur i Lul. Lpmk.
25. *Orobanche Cirsii* Fr. Mant. III. Mösseberg i Westergöthland.
26. *Littorella lacustris* Bergius. Mälarens stränder.
27. *Statice (Limon.) Bahusiensis* Fr. Fasc. III. (cujus var.: *St. rariflora* Drey. (nomen recentius et minus aptum). Hofmansgave på Fyen.
28. *Angelica Archangelica* L. Luleå Lpmk.
29. *Haloscias scoticum* Fr. (*Ligusticum* L.), Warberg i Halland.

30. *Pastinaca sativa* L. (fol. utrinque glabr.) Warberg, Upsala.
 31. *Nymphæa* (alba L.) *biradiata* Sommeraur. Upsala. 32. *Ranunculus silvaticus* Fr. Mant. III, Upsala. 33. *Batrachium heterophyllum* Fr., Upsala. 34. *Batr. heteroph. succulentum*, a var. *pantotriche* ortum. Upsala. 35. *Corydalis solida* Sm. Funbo i Upland. 36. *Nasturtium silvestre* (L), Stockholm. 37. *Nasturtium anceps* v. *micropetalum* Fr. Upsala. 38. *Hypericum quadrangulum* L., Upsala. 39. *Hyp. hirsutum* L., Upsala. 40. *Vahlbergella apetala* Fr. fjällen kring Wirihjaur i Lul. Lpmk. 41. *Silene Otites* Pers. Fanöe i Nordsjön. 42. *Stellaria crassifolia* v. *alpina* Fr., Quickjock i Lul. Lpmk. 43. *Chrysosplenium alternifolium* v. *tetrandrum* Lund. 44. *Agrimonia Eupatoria* L. Upsala. 45. *Elatine hexandra* DC. Düb., Götheborg. 46. *Potentilla recta* L. (P. obscura W.) Upsala, fvid. 47. *Pot. rupestris* L. Kongsbacka i Halland. 48. *Pot. nivea* L. Niammats i Lul. Lpmk. 49. *Poterium Sanguisorba* L. *hirtum*, Svartsjölandet i Upland. 50. *Erica cinerea* L. Bueholmen vid Bergen i Norge. 51. *Polygonum Bistorta* L. Westerås. 52. *Astragalus hypoglottis* L. (A. danicus Retz.) Köpenhamn. 53. *Trifolium fragiferum* L. Lund. 54. *Polygonum (müte*) strictum* All. Meisn., Degeberg i WG. 55. *Rumex Acetosa alpina* L! Quickjock i Lul. Lpmk. 56. *Asarum europæum* L. Linnés Hammarby i Upland. 57. *Thesium ebracteatum* Hayn. Brede backer på Seland. 58. *Betula alba* v. *arbuscula*. Fr. S. V. Sc. Frötuna i Upland. 59. *Alnus barbata* C. A. M.? (A. pubescens) Quickjock i Lul. Lpmk. 60. *Salix pentandra tetrandra* L. Upsala. 61. *Salix acuminata* Sm. Köpenhamn. 62. *Sal. holosericea* W. Koch. Nyqvarn i Södermanland. 63. *Sal. ambigua* Auct. A) S. cinerea virgultosa Fr. (Södermanland och Bro i Upland.) B) S. aurita ambigua Fr. passim. 64. *Sal. borealis* Fr. var. *angustifolia*, Kistrand i Ost-Finmarken. 65. *Sal plicata* Fr. Nov. var. a Bot. Not. 1840. Strängnäs. 66. *Chamaerepes alpina* Rich. (Ophrys L.) fjällen kring Wirihjaur, Herjedalen: Midtäkläppen etc. 67. *Herminium Monorchis* L. Mälarens stränder. 68. *Nigritella angustifolia* Rich. (Satyr. nigr. L.) Norge: Finden i Torpen. 69. *Juncus atratus* Krock. et Wimm. Fr. Mant III (J. atricapillus Drey.) Jutland: Romöe. 70. *Junc. pygmaeus* Thuill. Sylt, ö i Nordsjön. 71. *Zostera nana* (Roth) Nolte! Fr., Jutland, Romöe etc. 72. *Carex digitata* L. Upsala. 73. *Car. præcox* Jacq. (C. stolonifera Ehrh.) Upsala. 74. *C. strigosa* Huds. Flensburg. 75. *C. sparsiflora polygama* Anders. Kattisafvan i Umeå Lpmk. 76. *C. Pseudo-Cyperus* L. Upsala. 77. *C. saxatilis* L. (dichroa) typica, spicis haud infuscatis i. e. pulla Good. Lul. Lpmk (på fjellet Snjærrak). 78. *C. cuspidata* Wbg. (C. halophila acutangula Nyl.) Uleåborg. 79. *Carex* (incompletum) incertæ sedis [enl. Utg:s mening = *C. epigejos* Læst.] från Luleå, ej Umeå Lpmk. 80. *C. bicolor* All. Pollaure i Lul. Lpmk. 81. *C. canescens* L. (forma paludosa) Upsala. 82. *C. disticha* Huds. (C. intermedia succ.), Upsala. 83. *C. pauciflora* Lightf. (C. leucoglochis Ehrh.) Winnerstad i ÖG. 84. *Alopecurus pratensis* v. *alpestris* Wbg. Peuraur i Lul. Lpmk. 85. *Phleum phalaroideum* Koch, Upsala. 86. *Agrostis vulgaris* With. (A. stolonifera a. L.) Upsala. 87. *Agros-*

tis rupestris Scop. Snasahögen i Jemtland. 88. *Agr.* (rubra) quæ *A. alpina* Fl. Lapp. Walli i Lul. Lpmk. 89. *Trisetum subspicatum* Trin. Walliware i Lul. Lpmk. 90. *Catabrosa latifolia* Fr. M. III. (*Colpodium* Br.) Warangerfjord i Ost-finmarken. 91. *Bromus s. Schedon. inermis lævigatus* Fr. Rosersberg i Upland. 92. *Bromus tectorum* L. (Schedonorus Fr.), Upsala. 93. *Triticum strictum* Dethard. (*T. acutum megastach.* Fr. M. III.) (Åhus i Skåne) Varne-münde. 94. *Triticum caninum v. biflorum* Fr. Omberg. 95. *Lepturus incurvatus v. strictus.* Fr. Hvellinge i Skåne. 96. *Wood-sia ilvensis* L. Upsala. 97. *Hymenophyllum Wilsoni* Hook. Bergens stift. 98. *Equisetum fluviatile* L., Upsala. 99. *Equiset. limosum* L. Upsala. 100. *Isoetes lacustris* L. Mälaren. 101. *Selaginella spinosa* P. B. Vahlö i Upland. — Säsom supplement till 10:de Fasc. *Carex cæspitosa v. retorta* Fr., Upsala i Läby kärr.

IV. Strödda underrättelser.

1. De Skandinaviska naturforskarnes 5:te möte hölls sommaren 1846 i Köpenhamn. Då detta mötes förhandlingar innan kort blifva tillgängliga, skola vi framdeles utförligare redogöra för de ämnen, som dervid i botaniskt hänseende afhandlades; för närvarande meddela vi blott notis om det hufvudsakligaste. — Lördagen d. 10 Juli hölls ett förberedande möte i Universitetets Sollennitets-sal, hvarefter den botaniska sectionen samlades uti ett af auditorierna, der prof. *E. Fries* utsågs till ordförande samt prof. *J. G. Agardh* till svensk och prof. *Liebmann* till dansk sekreterare. Sessionerna, till antalet 6, höllos sedermera hvarje dag den påföljande veckan uti den botaniska trädgårdens auditorium. Följande voro föredragen: Af prof. *Fries*: 1) om släktet *Hieracium*; 2) angående Bursers för den äldre synonymien högst vigtiga herbarium; 3) om hybrida växter; 4) om upptagande i Flora Danica af figurer öfver äfven svenska växter. Etats-rådet *Schouw*: 1) de Italienska gräsarternas geograph. och hist. förhållanden; 2) förevisade en från Nicobar-öarne af Kamphövener hemsänd *Cuscuta*, som strax vid spirandet ur fröet utvecklade en slags pseudo-bulbus; 3) om några blomsterafbildningar, som förvaras i den Kgl. kopparsticks-samlingen i Köpenhamn. Prof. *Liebmann*: 1) om Cycadeernas befruktning; 2) om Mexicos Podostemoner.

Prof. *Agardh*: 1) om gräsens indelning (efter blomningens centripetala o. centrifugala utveckling); 2) anmärkningar mot Schleidens methamorphos-theorie, synnerligast i afseende på skillnaden mellan axel och blad; 3) om några alg-organers natur och betydelse.

Docent *Lange*: 1) om några danska växter; 2) åtskilliga monstrositeter.

Cand. *Nyman*: jmförelse mellan Siciliens och Skandinavians vegetation.

Bat.-chirurg. *Petit*: jmförelse mellan det innevarande och det förra årets vår-almanach.

Mag. *Mathesius* förevisade sällsyntare växter från Westergöthland.

Mag. *Widegren*: om vegetat. kring Rio-Pardos öfre lopp.

Gartner *Müller* förevisade spirande exemplar af *Anemone coronaria* och *Cherophyllum bulbosum*, närmande sig i detta tillstånd till Monocotyledonernas typ.

Ingendera af de tillernade excursionerna kunde, i anseende till den regniga väderleken, anställas. — Vi återkomma, såsom nämnt är, till en fullständigare redogörelse för ett och annat af ofvan antydda föredrag. N.

2. Vi kunna meddela den fägnande underrättelsen, att såväl 2:dra delen af prof. *Fries* Summa Vegetabilium Scandinaviæ, som ock 5:te upplagan af Dr. *Hartmans* Handbok i Skandinavians Flora, ordnad i naturliga familjer efter det Friesiska systemet, äro under tryckning.

V. Annonser.

5:te fascikeln af Herbarium Normale önskas köpa eller mot växter tillbyta. Exemplaret, med utsatta köpevillkor, insändes till A. Bonniers bokhandel i Stockholm. A-n.

Utå *A. Bonniers* bokhandel i Stockholm finnes ett större lager af arbeten i *Botanik*, *Trädgårdsskötsel*, *Landthushållning* m. m. på flera språk, hvaröfver förteckning kommer att tryckas och åtfölja det nästa Nr af Tidskriften.

På NYA BOTANISKA NOTISER, månadsvis utkommande i minst ett ark samt stundom åtföljde af bilagor och plancher, mottages prenumerat med 2 r:dr bko för Stockholm hos A. Bonnier (dit requisitionerna insändas) och för landsorten hos samtliga bokhandels-kommissionärer, samt med tillagdt postarfvode på alla postkontor i riket.